

صبح حرم

یحیی علوی فرد

شهرت، اعتبار و ارزش معنوی شهر قم، با نام حضرت معصومه علیها السلام عجین شده است. امروز حرم آن بانوی زینبی، میعادگاه عاشقان است. در سایه وجود پاک ایشان، عالمان و دانشمندان بسیاری از قم برخاستند و پرچمدار عدالت در جهان شدند. این اُبّهت فاطمی، چنان بر عاشقانش تأثیر گذار بوده است که هر کس با زبان خاص خودش، به وصف آن بی بی دو عالم، پرداخته است.

کتاب‌هایی در باره فضایل فاطمه معصومه علیها السلام نوشته شده و شعرها و آثار هنری‌ای در وصف ایشان ارائه گردیده است. آنچه مسلم است این که در تاریخ، به اطلاعات جامع و کاملی در باره حضرت معصومه علیها السلام بر نمی‌خوریم. آنچه از ایشان در کتب تاریخی آمده است، بیشتر مربوط به سفر ایشان است و اتفاق‌هایی که در بین راه برای او و همراهانش رخ داده است. کمبود منابع تاریخی در باره ایشان، دست نویسندگان و هنرمندان را برای ارائه آثار گوناگون، بسته است؛ اما با تمام این محدودیت‌ها، شاعران در طول تاریخ، بیکار ننشسته‌اند و در وصف آن حضرت، شعرهایی سروده‌اند. در حوزه ادبیات کودک و نوجوان، شعرهای کمی در باره ایشان وجود دارد. به جرئت می‌توان گفت تعداد شعرهای ارائه شده در باره حضرت معصومه علیها السلام، از شاعران کودک و نوجوان، به تعداد انگشتان دست هم نمی‌رسد. شاید بتوان جدی‌ترین مجموعه شعر در وصف آن حضرت را مجموعه «آمدی در شهر ما گل کاشتی» دانست.

در این کتاب، ده قطعه شعر از آقای علی باباجانی در وصف آن حضرت آمده که بوستان کتاب قم، آن را به چاپ سپرده است.

که در نهایت، حضرت، دعوت موسی بن خزرج را می‌پذیرد.

شعر «در شهر ما گل کاشتی»، استقبال مردم قم از آن حضرت را به تصویر می‌کشد؛ استقبالی که احساس می‌شود در بدو ورود کاروان به قم صورت گرفته است. از لحاظ ترتیب زمانی و منطقی، بهتر بود ابتدا شعر «در شهر ما گل کاشتی» می‌آمد و سپس شعر «آفتاب کاروان».

شعر دیگر این کتاب - که فضایی حزن‌آلود دارد -، «آن گل رنجور» است. این شعر، وفات حضرت معصومه علیها السلام را به تصویر می‌کشد.

از شعر «صبح حرم» به بعد، با فضایی متفاوت رو به رو می‌شویم. این شعر، سوگ رحلت حضرت معصومه علیها السلام

در شعر قبلی را به فضای شاد و امروزی حرم پیوند می‌زند. این پیوند، انسان را به یاد پلاتوی پایانی سریال ولایت عشق می‌اندازد؛ پیوندی زیبا بین غم و شادی. گویی شاعر می‌خواهد بگوید: «هر چند از دست دادن بی‌بی فاطمه معصومه علیها السلام تلخ و غم‌انگیز است، امروز، حرم ایشان پناهگاه و شادی‌بخش دل عاشقان اوست».

از ده شعر ارائه شده در این کتاب، یک شعر در قالب غزل آمده و شعر پایانی مجموعه نیز در قالب نیمایی است. بقیه شعرها قالب چهارپاره دارند. این کتاب در واقع منظومه بلندی است در وصف حضرت معصومه علیها السلام. شعرهای این مجموعه، دارای دو حال و هوای متفاوت هستند. تعدادی از شعرها

تاریخی‌اند و به اتفاق‌هایی می‌پردازند که برای حضرت معصومه علیها السلام افتاده‌اند.

شعرهای دیگر این مجموعه نیز مربوط به زمان حاضرند و به موضوع‌های امروزی می‌پردازند. شعرهای «گل نورانی»، «آفتاب کاروان»، «در شهر ما گل کاشتی» و «آن گل رنجور» تاریخی هستند و باقی شعرها در حال و هوای

حرم حضرت. شعرهای این کتاب را با هم مرور می‌کنیم:

در شعر «گل نورانی»، شاعر، فضایی را ترسیم می‌کند که احساس کرده در زمان تولد آن حضرت رخ داده است؛ فضایی شاد و دل‌انگیز. شعر «آفتاب کاروان»، دربارهٔ ورود فاطمه معصومه علیها السلام به کوچه‌ها و محله‌های شهر قم است و دعوت مردم قم از ایشان را بیان می‌کند

شعرهای «بهار قم»، «باغ سبز خدا»، «کفشداری» و «تیک و تاک» نیز در وصف زیبایی‌ها، صمیمیت و معنویت و صفای حرم

سروده شده است. شاعر در حالات مختلف، نگاه‌های متفاوتی به این زیبایی‌ها دارد. گاهی آرزو می‌کند با کبوترهای حرم پرواز کند، گاهی دلش می‌خواهد در کفشداری حرم باشد، گاهی از شنیدن صدای زیارت‌نامه زائران لذت می‌برد و...

شعر «خلوت بی‌بی» نیز در فضای معاصر است؛ اما از یادگاری‌های حضرت معصومه علیها السلام در شهر قم حرف می‌زند. از جاهایی که بی‌بی در

آنها سکونت داشته و در آنها عبادت کرده است؛ مثل عبادتگاه آن حضرت در «ستیه» و «میدان میر».

حرف پایانی

هر چند از منظومه انتظاری نیست که دارای حال و هوای شاعرانه باشد، آقای باباجانی از تخیل و زبان شاعرانه در این کتاب غافل نبوده است. او در بعضی از شعرها از تخیل و شاعرانگی، خوب و بجا استفاده می‌کند و در

بعضی از شعرها تنها به بیان نکات تاریخی می‌پردازد. در مجموع، کتاب قابل قبول و خوبی شده است.

البته ضعف‌هایی نیز در این مجموعه وجود دارد. «تنوع کم» و هر چند «سوژه‌های محدود» در باره حضرت معصومه علیها السلام مربوط به کمبود منابع تاریخی در باره ایشان است؛ ولی بعضی از ضعف‌ها به خود شاعر برمی‌گردد. احساس می‌شود شاعر در این مجموعه در مورد بعضی از تعبیرها و قافیه‌ها باید دقت بیشتری داشته باشد؛ مثل استفاده از کلمه کلیشه‌ای «بی‌ریا» در دو جای این مجموعه به عنوان قافیه و یکی - دو مورد دیگر...

اما حسن ختام کلام، شعر «تیک و تاک» از مجموعه «آمدی در شهر ما گل کاشتی» را با هم می‌خوانیم:

زیر ساعت حرم

تیک و تاک اشفعی لنا

بر زبان قلب‌ها

نبض می‌شود

■

لحظه‌ای که

دست‌های تشنه دعا

سوی آسمان

سبز می‌شود.